

*Zolder
dagen*

Ieder mens draagt een boek in zijn buik.
Vrij naar een IJslands gezegde

Maandag

De bas overstemt de melodie

Ik schrijf en regisseer haar verhaal, zij gelooft er niet in. Een alwetende verteller had het ook kunnen doen, maar ik hecht aan familie en bekommer me om haar. Bovendien weet ik meer van haar dan mijn zussen Ava en Merle beseffen. Die zijn vooral met zichzelf bezig. Deze week heb ik alle tijd om dienstbaar te zijn, haar op gang te helpen en soms een zetje te geven. Andere kinderen geven hun ouders een stedentrip cadeau of een weekje samen in een vakantiepark. Ik verleidde mijn moeder naar een andere bestemming en bekijk en beluister haar nu met de beste webcams die er zijn.

Het geroezemoes van stemmen in het kantoor onder haar vermengt zich met geluiden van de straat. Vervormd door ramen en muren klinkt het als gemompel van een oude man. Ik luister mee en ontdek patronen die ik nog niet kende. Dat mensen

aan het begin en aan het eind van een gesprek harder praten. Dat mensen kuchen voor ze het toilet doorspoelen.

Nu horen we allebei het dichtslaan van de voordeur, het starten en wegrijden van een auto van de parkeerplaats. Steeds opnieuw, een keer of acht. Dan is het stil. Na een paar maten rust klinkt er muziek uit de woning naast haar. Blijkbaar heeft er nog iemand op dit moment gewacht. Ze kan net als ik niet thuisbrennen wat ze hoort, de bas overstemt de melodie. Ze staat op van de stoel waar ze uren heeft zitten wachten en strekt haar armen boven haar hoofd. Het junilicht valt spaarzaam door kleine ramen, het geeft de spullen in de ruimte contouren. Ze zou een lamp aan kunnen doen om alles beter te zien, ze doet het niet. Het schaduwdonker leidt haar. Langzame passen, fier rechtop in het midden, gebogen aan de randen. Ze beweegt alsof ze hier thuis hoort.

Waar niemand boven je hoofd loopt

Op zolder kun je door een dakraam zien wat er in de lucht gebeurt, zonder dat er grond of bodem bij zit. Steeds weer ging ik in mijn leven die extra trap op, die vaak steiler is dan de trap van de begane grond naar de eerste verdieping. Hij brengt je in een andere wereld, waar niemand boven je hoofd loopt.

In het appartement waar ik de eerste jaren van mijn huwelijk woonde, werd ik gek van de geluiden van de bovenburen. Met een innerlijk oog volgde ik elke stap die de bovenbuurman, zijn vrouw en hun twee kinderen zetten. Een kaart met vier poppetjes die steeds verschoven, elk op hun eigen manier en in talloze variaties. Gijs begreep me niet. In een poging mij te helpen of niet gek van mij te worden, liep hij naar boven en vroeg de bovenburen of zij voortaan slof-

fen wilden dragen. De geluiden werden milder, weg waren ze nooit.

Nu sta ik hier, op zolder, een leeggelopen kantoor onder me en muziek naast me. Ook in de kadewoning waar we woonden met ons jonge gezin, was de zolder mijn domein. Ik werkte er interviews uit, later werd het mijn ruimte om uren voor me uit te staren, luisterend naar vogels en katten op dakpannen en in goten. Als kind dacht ik dat het God was die op de dakpannen tikte en praatte ik met hem. Ik kan goed tegen geluiden van buiten. Laat de natuur maar uitpakken met bulderende wind of roepende uilen. Ik ben thuis, op zolder.

Op een blauw geverfd ziekenhuistafeltje

Vanaf de trap zijn langs beide wanden lage kasten geplaatst, voor een efficiënt gebruik van de schuine delen. Ze zijn op maat gemaakt, haast te mooi voor een zolder. Zwarte ordners, netjes op een rij, saai. Na de kasten de overgang naar een gevarieerder landschap. Oude stoelen, huishoudelijke apparaten, kokers van posters, een staande lamp, bananendozen vol spullen. Je zou er een huis mee kunnen inrichten.

Ze kijkt rond en ik kijk mee. Het is meer dan dat, ik voel met haar mee. Op een lege plek tussen al die spullen rolt ze haar mat uit en legt ze haar slaapzak neer. Goede camouflage, een kampeeruitrusting op een rommelzolder. Nu haalt ze haar rugzak leeg en stalt haar spullen uit, op en naast een blauw geverfd ziekenhuistafeltje. Ik zie haar groene broek, een zwart vest, haar bloemenjurkje. Ondergoed en sokken, tandpasta en tandenborstel, een kleine handdoek en wc-papier. Een boek, een notitieboek en een pen. Crackers, smeerkaas, theezakjes en chocolade. Een zaklamp, een zakmes en een kleine waterkoker.

Door koffers en dozen heen

Mijn oma noemde me Zolderkind, ik durfde haar nooit te vragen waarom. Dan had ze vast geantwoord dat ik zo heette omdat ik op zolder logeerde, terwijl ik hoopte dat het een koosnaam was. Ik sloop altijd naar de zolder van het grote huis, de andere kinderen speelden in de diepe tuin of op de piano in de kamer. De zolder stond vol verhalen. Ik keek naar de dingen, de rest ging vanzelf. Ik zag de oude zwarte telefoon niet op de planken vloer staan, maar op het dressoir in de hal, de hoorn tegen het grote oor van opa, pratend over het kopen van stoffen met een handelaar, een sigaar in zijn vrije hand. Ik kon door koffers en dozen heen kijken. Dan wist ik gewoon dat er een trouwjurk in zat, een oude deken of een hoed.

Op de zolder was een slaapkamer, in één van de twee bedden mocht ik slapen. Ik vroeg me af wie er vóór mij in het bed geslapen had. Een van de ooms? De dode tante? Zou er dan nog iets van haar aan het bed kleven? Als ik daaraan dacht, kon ik niet slapen. Dat lukte toch al moeilijk op die zolder, want de kerkklok sloeg elk uur, elk half uur en de kwartieren ertussen. Daar waren mijn oren niet aan gewend, thuis woonden we verder van het geloof.

Soms mocht ik mee naar de repetities van oma met het kerkkoor; daar werden bitse vrouwenstemmen hoog en engelachtig. Hun gezichten stonden anders en er kwam gedragen taal uit hun monden. Het *Ave Maria* bracht mij op plaatsen waar ik niet eerder was. In het dorp werd oma aangesproken met mevrouw. De slager sneed het vleesbeleg en verpakte het in papieren zakjes. In haar keuken haalde oma het vlees er weer uit, legde het in bakjes en zette die in de koelkast. De lege zakjes streek ze glad met haar handen en legde ze in een lade, bij de zegeltjes. Ook als er sappen van het vlees in waren getrokken.

De bergtop van het huis

Ik zit op mijn eigen matje, tussen spullen van anderen. Mensen verplaatsen hun halve leven naar zolder. Op het moment van opbergen lijkt het nog handig voor later, voor iemand anders, voor een goed doel. Grote kans dat er emoties aan al die dingen vastzitten. We gooien iets pas weg als we ons er niet meer mee verbonden voelen. Nu heb ik mezelf naar de zolder verplaatst, dat is meer dan een half leven. In de paar uur dat ik hier ben, ben ik alweer kind, tiener, verliefd en pasgetrouwd geweest. Herinneringen, ver weggestopt, te goed om weg te gooien.

Herinneringen waarvan ik niet eens wist dat ik ze had, het zijn er meer dan ik kan tellen of bevatten. Ik heb sowieso niet veel met cijfers, al kijk ik graag naar hun vormen. De ronde nul en de hoekige vier zijn bijvoorbeeld heel verschillend van karakter. Nu staart het getal vijfenvijftig me aan, het ziet er best aantrekkelijk uit. Twee dezelfde cijfers en toch beweging. Gelukkig zit er geen nul in, ik vier mijn verjaardag volgende week zoals ik het wil, samen met mijn dochters Ava en Merle.

Tijd, geld, temperatuur, waardes. We vragen de hele dag hoe laat het is, wat iets kost, hoe koud het is en welk rapportcijfer we iets willen geven. Getallen bepalen ons leven, met leeftijden als een van de graadmeters. Een jonge moeder zegt dat haar kind vier weken en drie dagen oud is, de moeder van een peuter dat een kind zevenentwintig maanden is. Mijn jongste wordt over een paar maanden twintig. De meeste collega's zijn net als ik in de vijftig. Mijn moeder liep tegen de tachtig toen ze ziek werd. Hoe ouder we worden, hoe minder precies we zijn. Dan is de enige vraag die ertoe doet hoe lang je nog hebt. Alleen de nullen blijven omgeven met een hoop gedoe en moeten gevierd: zestig, zeventig, tachtig, negentig, honderd.

Jaren terug zag ik de *Ballade van Narayama*, een Japanse film

over ouderen die als ze zeventig jaar zijn een berg op worden gedragen om daar te sterven. Alleen zo blijft er genoeg eten over voor de gemeenschap. De film laat zien hoe een vrouw van negenenzestig zich voorbereidt. Zo vitaal, zo krachtig nog, met taken in het leven. Ze schikt zich in haar lot, slaat zelfs met een steen de tanden uit haar eigen mond. Dit beeld wil ik me niet herinneren en staat toch op mijn netvlies. Ook nu weer. In het scenario van deze film zou ik nog vijftien jaar hebben, volgens de statistieken heb ik er nog zevenentwintig. Het lijkt me veiliger om leeftijdloos te leven. Een zolder is de bergtop van het huis, met die schuine wanden. Maar deze berg is geen eindstation, het is een tussenstation.

Voor weggoaien is moed nodig

Zit er logica in bewaren en weggoaien? Waarom liggen er kleren in mijn kledingkast waarvan ik weet dat ik ze nooit zal dragen? Waarom gooi ik kruiden waar ik niets mee kan pas weg als ze ver voorbij de uiterste houdbaarheidsdatum zijn? Wat doe ik met de woorden in mijn woordenschat die ik niet wil gebruiken, omdat ze niet uitdrukken wat ik wil zeggen?

Voor weggoaien is moed nodig. Voor niet-aanschaffen nog meer. Een tijd terug las ik daar iets over in het magazine waar ik voor werk. Stel als je iets koopt de vraag of je je verantwoordelijk wilt voelen voor dit ding, echt van begin tot eind. Wat doe je als het niet bevalt? Wat als het kapot gaat? Wat als je erop uit bent gekeken en iets mooiers ziet? Ik durfde weken niets meer te kopen.

Op deze zolder heb ik bijna niets van mezelf, zit ik tussen oude spullen van anderen. Ik zal de komende dagen een lijstje maken van dingen die ik mis. Dat zal vooral eten zijn: vers fruit en een goed gevulde tosti. Overkomelijk. Ik zal geen lijstje maken van wat ik niet mis.

Zomaar weg, dat kan in films

Ik heb nog niet het hele verhaal verteld, ik kijk ook mee naar wat er thuis gebeurt. In het appartement waar mijn moeder vanaf de scheiding woont met mijn twee zussen, zitten Ava en Merle samen aan tafel. Dat gebeurt niet vaak, ze leiden hun eigen leven. Ava heeft een tijd in een andere stad gewoond, maar is terug omdat het uit is met haar vriend. Mijn twee zussen lijken niet op elkaar en niet op mij. Ava draagt wat in de mode is, gaat de deur pas uit als ze is opgemaakt en houdt van uitslapen. Merle staat drie keer in de week vroeg op om te gaan roeien. Er is weinig verschil tussen haar sportkleding en de kleren waarmee ze naar haar colleges of de winkel gaat.

Vanavond kunnen ze niet om elkaar heen, Ava spuugt haar woorden uit.

‘Kom op, je kunt niet zomaar verdwijnen op een dag in juni, een week voor je verjaardag. Ja, in de bergen, in een gletsjerspleet. Verdomme, waar is ze?’

Merle is negentien, maar lijkt vanavond ouder dan haar zus van drieëntwintig.

‘Je las haar briefje,’ zegt ze. ‘Het is haar handschrift en ze vraagt om vertrouwen.’

‘Stel nou dat een idioot met een mes haar dwong om het te schrijven. Als ik haar bel, kom ik meteen op haar voicemail. Weet je Merle, als ze morgen niet terug is, bellen we haar vriendinnen en haar werk. En pap, wat doen we met hem?’

‘Hem gaan we hier echt niet mee lastigvallen. Dan kan hij meteen weer aan de... hoe heet dat spul ook alweer.’

‘Citalopram, wat doet dat ertoe. Ik hoop echt dat het een geintje is, ik heb genoeg aan mijn kop. Zomaar weg, dat kan in films en in de georganiseerde misdaad. Maar bij mam, kom op.’